

Poučné čtení pro zájemce o ScioŠkolu

ScioŠkoly mají pověst kvalitních škol. Ale ne podle každého. A hlavně ne pro každého!

Rodiče totiž mají velmi různé představy o tom, co to je kvalitní škola. A to je správné. Chyba ovšem je, když do ScioŠkoly přijmeme dítě, kde se představy rodičů a ScioŠkoly rozcházejí.

Snažíme se takovým chybám vyhnout, ale ne vždy se to podaří. Stále se to učíme a hledáme další cesty, jak na to. Proto v plném znění zveřejňujeme (se souhlasem autora) text pana Jana Skýpaly: Roční zkušenost se ScioŠkolou aneb cesta tam a zase zpátky, jehož syn rok navštěvoval Olomouckou školu.

Kompletní text nalezete dole. Informace v textu jsou pravdivé, až na drobnosti, které pramení většinou z toho, že rodiče mají informace převážně jen zprostředkované dětmi. To níže vysvětlíme. Mnohem podstatnější zde není dílčí rozdíl v informacích, ale rozdíl v cílech vzdělávání, v názorech na smysl školy. A v tom se ScioŠkoly s pane Skýpalou neshodují. Dopis pan Skýpaly je ovšem pro nás velmi poučný a inspirativní v tom, co všechno musíme rodičům nejen jasněji vysvětlit na začátku, ale i trvale vysvětlovat. A dopis je i příležitostí hned to udělat. Okomentujeme proto chronologicky některé části dopisu.

1. Ale pokus se ScioŠkolou nám připadá jako z jednoho extrému do úplně opačného extrému — a to jak v obsahu, tak v přístupu.

ScioŠkola v Olomouci zdaleka není extrém, např. obě pražské ScioŠkoly jsou na pomyslné škále o něco dál. Extrémem na jedné straně jsou svobodné školy typu Summerhill, Sudbury Valley či Demokratische scholen v Nizozemí, na druhé straně je „pruská kadetka“. ScioŠkoly nejsou a nechtějí být svobodnými školami, v některých ohledech se jim ovšem blíží.

3. Měkké dovednosti se ve stávajících školách naprosto neučí, nepodporují. Příklad: školní výuka je silně individualisticky zaměřená, spolupráce se nepodporuje. Dokonce bych řekl, že standardní škola učí nespolečnosti. Vnímáme, jak zásadně se současné školství liší od praxe, kdy schopnost spolupráce, schopnost komunikace, schopnost vyjít s lidmi různé úrovně je zásadně důležitá.

V tom se naprosto shodujeme. Spolupráce je ve ScioŠkolách základní metodou.

5. přijímačky (na ScioŠkoly) nejsou ani tak testem dítěte, ale jsou hlavně testem rodičů — pokud se při asi půlhodinovém rozhovoru ukázalo, že někteří rodiče hledají sice jinou školu, ale vzdělávání by mělo mít formu blízkou standardnímu školství, pak jejich dítě přijato nebylo. Naše představa ale byla od standardního školství odlišná a syn přijat byl.

Poučení pro nás je, že rozhovor neodhalil všechny rozdíly, a představy rodiče a ScioŠkoly se zde nakonec neshodly.

6. Za důležité považuji uvést, že jsme se s vedením školy bavili velmi konkrétně a byl nám slíben následující přístup: předměty čeština, matematika a angličtina poběží ve škole standardně, protože to tak vyžaduje všeobecný vzdělávací plán definovaný ministerstvem školství (RVP).

Poučení pro nás i pro budoucí rodiče: Často slyšíme to, co chceme slyšet. Všechno je to pravda až na slůvko „standardně“. Ve ScioŠkolách máme heslo „Změna je trvalý stav“ a máloco proto můžeme označit za standardní. Ano, čeština, matematika a angličtina se na většině ScioŠkol (kromě Brna) v roce 2016/17 učily jako samostatný předmět, v roce 17/18 to třeba na Praze 11 bude jinak. Proměňuje se také rozsah. Požadavkům RVP lze vyhovět velmi různě.

16. Například matematika je vyučována tzv. Hejného metodou. Na ni najdete na internetu jak chvalozpěvy, tak kritiky. My jsme si řekli, že to vezmeme racionálně, nebudeme se

zaměřovat na samotnou metodu, ale na výsledek. Pokud dítě umí to učivo, kterému se učilo, konkrétně umí ho použít a výpočet skončí správným výsledkem, pak je metoda v pořádku.

17. Buď měl špatně výsledek, anebo se dokonce zastavil v polovině a nevěděl jak dál. Nespočítal správně ani jedno jediné zadání.

Zde se objevují první rozdíly v názorech na cíle školy. Nejde zde primárně o Hejného metodu, ale to, zda je základním kritériem správný výsledek výpočtu. Naším cílem je především vést děti ke studijní autonomii, tedy aby dokázali své učení řídit sami. Ve všech oblastech. A to vyžaduje mj. čas, spoustu času zejména u dětí, které byly zvyklé jen plnit pokyny učitele. Je celkem snadné s dětmi nějaký výpočet v matematice procvičovat, budou ho brzo umět. Ale jen těžko se při tom naučí, aby si samy řídili proces učení.

19a. Jednou zůstal z určitého důvodu doma a domluvil se ve škole, že místo toho napíše o dané věci pár vět. Nejen, že přimět ho k tomu, aby domluvu splnil, nám zabralo docela dost úsilí a bylo to až po pár dnech zpoždění, ...

Ano, je běžným jevem, že děti, které dosud doma bez řečí plnily pokyny rodičů, začnou být po pár týdnech či měsících ve ScioŠkole „více samostatné“. Někdy to dávají najevo trochu moc, ale to je jen počáteční hyperkompenzace, která se časem srovná. Je to ovšem nezbytná ba dokonce žádoucí součást rostoucí autonomie dětí. Mnozí rodiče volí ScioŠkolu právě s cílem, aby se děti uměly samostatně rozhodovat. Pravda, někteří jsou pak překvapeni, když to děti opravdu začnou dělat.

19b. ...ale když jsme pak uviděli výsledek, tak jsme se zhrozili. Úprava písma strašná (a to z psaní nosil dříve jedničky a psal hezky) a obrovské množství chyb i v tom, co bral na běžné základce ve druhé a třetí třídě. Následovně jsme zjistili, že ve ScioŠkole děti skoro nic nepiší.

Mnohé děti naopak na ScioŠkolách píší velmi mnoho. Pokud syn pana Skýpaly skutečně nepsal skoro nic, je to chyba. Viz bod 20. Kromě toho děti v jeho skupině psaly a měly pracovní listy. Viktor projevoval nechuť k psaní a měl pocit, že má ošklivé písmo, protože byl zjevně v minulosti za to hodnocen. Nicméně se této aktivitě budeme v dalším roce věnovat mnohem více. Co se týká (zřejmě) gramatických chyb, výsledek ukazuje, že to, co se předtím naučil na základce, zase zapomněl. Dobrý pravopis ovšem patří k věcem, které by se měly zautomatizovat, tak jako jízda na kole. A ta se, jak známo nevzpomíná. Ve ScioŠkolách jsme přesvědčeni, že pravopis se na běžných školách učí předčasně, dlouho předtím, než to děti začne alespoň trochu zajímat, a také dlouho předtím, než mohou některá gramatická pravidla zvnitřnit. Proto neklademe na pravopis zdaleka takový důraz, jako na běžné škole. Navíc pokládáme za důležitější, aby se děti především naučili mít myšlenky, myšlenky vyjadřovat ústně i písemně, a teprve potom dbát na pravopis (vice o tom <https://www.scio.cz/download/Scioskola/SCIO-FAQ.pdf>, Jak učíte češtinu?)

20. Ukázalo se, že děti ve čtvrté třídě mají ve ScioŠkole jednu hodinu češtiny týdně a dvě hodiny matematiky.

Viz bod 6. Pro přesnost. Děti měli v roce 16/17 tři hodiny matematiky a jednu hodinu češtiny, od března dvě matematiky a dvě češtiny. Tak je to ostatně popsáno v Školním vzdělávacím programu. Oba předměty se ovšem v mnoha podobách objevují i integrovaném předmětu Svět v souvislostech.

Příklady projektů, ve kterých byl zapojený Viktor:

Tvorba encyklopedie ryb – Viktor si vymyslel a organizoval práci na projektu, kdy tvořili encyklopedii ryb. Na každou stranu A4 vytiskli fotku ryby a psali k ní informace.

Školní časopis – Viktor psal články na počítači.

Tajemství symbolů a šifer – Viktor psal a pracoval se slovníkem symbolů

23. ...projekt Měníme svět, v němž budou psát dopis Miloši Zemanovi, jak jsou nespokojeni s jeho vládnutím. ... ale tahání desetiletých dětí do politiky, co ty o tom vědí? Mohou mít vlastní úsudek? Ani náhodou, udělají jen to, co zaslechnou od některého dospělého, ať už rodiče, učitele nebo někoho jiného. Zásadně nesouhlasím s takovým tématem školního projektu.

Vedení školy k tomu říká: "Projektové téma Měníme svět bylo zaměřeno směrem ven. Děti (společně s průvodci) diskutovaly, generovaly témata, která byla pro ně důležitá. Jeden čas bylo ve hře i zaslání veřejného dopisu prezidentovi, ale zůstalo pouze u toho, jelikož z diskuze vyplynulo, že o tématu nemáme dostatek relevantních informací."

Důležitější je ovšem otázka, kdy děti budou mít vlastní úsudek, jak ho získají. A v tom se s panem Skýpalou rozcházíme. Podle našeho názoru všechny děti svůj úsudek mají a je třeba ho respektovat a pracovat s ním. Jistě že jsou témata, kde nemají dostatek informací, ale i to se musí děti učit rozpoznat. V tomhle konkrétním případě se to zřejmě podařilo.

Do školy nepatří stranická politika, to dokonce zapovídá předpis, ale pokud něco do školy patří, tak správa věcí veřejných = politika.

23. Bohužel to nebyl ojedinělý případ, za pár týdnů jely děti v rámci školy do blízké vesnice sbírat podpisy na petici proti kácení starého stromu na čísi soukromé zahradě. Opět, to se dětem lehce nakuká, někdo chce pokácet strom, je tudíž špatný... ale ve skutečnosti ty děti o tom nic nevědí, dokonce ani jedno z nich v té vesnici nebydlí.

Vedení školy k tomu říká: „Děti navštívily místní organizaci Hnutí Duha a z nabídnutých témat si vybraly ochranu konkrétního stromu ohrožovaném vandalismem, který stojí, pravda, na soukromém pozemku v nedaleké obci u Olomouce. Děti vyrobily informační leták, podpisový arch a navštívily zmíněnou obec. Na místě navštívily strom, komunikovaly s majitelkou pozemku a v obci nasbíraly množství podpisů pod peticí na vyhlášení poškozeného stromu památník stromem. Z našeho pohledu se děti naučily mnoho o občanské společnosti a role průvodců spočívala v jemné korekci vedoucí děti k nezbytnému realismu.“

Leccos lze nakukat i dospělým, a to možná právě proto, že se kritickému myšlení neučí od začátku (a to ten je dávno před první třídou).

24. Další naprosto zásadní věcí, která nám začala vadit, byla absolutní důvěra ve vnitřní motivaci dětí. Průvodci se v průběhu roku vyjádřili, že to je jejich filozofií a děti nebudou do ničeho nutit. Ale ono to mělo mnohem větší rozměr než „nutit.“

Naše důvěra ve vnitřní motivaci není absolutní, ale je opravdu veliká. Děti k něčemu nutíme jen zcela výjimečně, a jen v případě, že jsme přesvědčeni, že to je dítěti ku prospěchu. Viz též 39b.

25. Dokonce děti začaly pendlovat mezi projekty — začaly jeden projekt, a když po týdnu zjistily, že je to nebaví, tak přešly na jiný. V tom novém projektu pochopitelně nebyly od začátku, na rozdíl od jiných dětí, což s sebou nese následky — jejich zapojení trvá déle, někdy už je práce tak rozplánována a najít díl pro někoho nového je problém.

Vedení školy k tomu říká: „Projektová výuka má svá specifika a je samozřejmě jako ideální, pokud si dítě dobře zvolí projekt a pracuje na jeho završení. Hledáme však i individuální řešení konkrétních situací, pokud nastanou. Přejít do jiného projektu byl možný, pokud se ukázal jako odůvodněný v konkrétní situaci. Přejít do jiných projektů byly však ve škole velmi ojedinělé.“

26. Vnitřní motivace je sice úžasný koncept, ale zcela upřímně, vnitřní motivací oplývá tak 20 procent dospělých. Natož u dětí, tam to procento nebude o nic vyšší. Nechat děti bez zpětné vazby, že se na něco vykašlat není v pořádku, spoléhat se jen na vnitřní motivaci, to podle mě neodpovídá realitě našeho světa. Ano, je skvělé, když ji někdo má. Ale to je menšina.

Nehledě na to, že takto nefunguje ani reálný svět dospělých. Zkuste si v práci nějaký úkol nedokončit, že vás už nebaví... Bude to snad zaměstnavateli jedno?

Zde se objevuje klíčový názorový rozpor. ScioŠkola vychází z toho, že každý člověk se rodí zvědavý, vnitřně motivovaný k tomu poznávat svět, učit se. Pokud je dítě v přirozeném prostředí (nepřirozeným prostředím je například obrazovka mobilu či počítače), neumí vlastně dělat nic jiného, než se učit. Proto mu evoluce dala tak dlouhé dětství. Náš dospělácký pohled na projekt, jako na práci, kterou je třeba dokončit je v tomto ohledu nesprávný. Dítě, čím je menší tím spíše, nedělá projekt kvůli jeho výsledku, ale proto, aby se něco naučilo (my dospělí ale často nevíme, co se učí). A snadno se může stát, že se to naučí dřív, než dokončí projekt. Proč by ho mělo dodělat? Je to škola, je to většinou jen „jako“. Zcela jinou věcí je, že starší děti se mají také učit dokončovat svou práci. Všimněte si, že většina dětských her nemá žádný výsledek, a končí „jen tak“. Stejně si hrají mláďata jiných zvířat, která se jako mláďata učí, např. šelmy. A projekt je vlastně takovou komplikovanou strukturovanou hrou.

Srovnávání školy s prací pokládáme za principiálně nesprávné a zavádějící. Řada lidí musí pracovat proto, aby vydělala peníze, a tudíž často jen s vnější motivací. To je příčina, že má vnitřní motivaci snad jen 20 % dospělých. Druhá příčina pak může být v tom, že vnitřní motivaci během školní docházky ztratili, podle nás i proto, že je stále k něčemu nutili.

27. Součástí ScioŠkoly je také absolutní odpor k jakýmkoliv testům (což je paradoxní u firmy Scio, která na testování vyrostla). Škola neúčastní ani žádných soutěží — zapomeňte na olympiády, ať už matematické, nebo jakékoliv jiné, na klokany, na Eurorébus. V prvním roce jsme děti netlačili do účasti v různých soutěžích a olympiádách. Jsem si jistý, že bychom v nich v prvním roce vyvolávali dojem jejich původních škol a děti by se nám uzavírali. Ve druhém roce existence si dovedu představit, že dětem budeme nabízet jednotlivé soutěže k zapojení. Právě proto, že jejich vztah k nim samotným, k nám a ke škole je po prvním roce kvalitativně na jiné úrovni. Dítě tak prakticky nemá možnost se porovnat, zjistit, jak je na tom... srovnávání je principem konkurence.

Srovnávání a konkurenci pokládáme spíše za překážku učení a rozhodně je nechceme využívat jako motivační prvek. Dítě se naučí chodit i bez srovnávání a konkurence (něco jiného je vzor), a pokud to někdo urychluje třeba chodítkem, protože Maruška od vedle již chodí, může dítěti i doživotně ublížit. Princip srovnávání a konkurence znamená vlastně orientaci na akademický normovaný výkon, podle principu, když se na státní škole učí děti ve třetí třídě vyjmenovaná slova, písemné násobení či cokoliv jiného, měly by to moje děti umět taky. A to opravdu není pro ScioŠkoly prioritou, je to v rozporu s principy práce ScioŠkol, zejména s individuálním přístupem (princip 2. Každé dítě je jiné).

29. Bohužel to celé se logicky zvrstlo do stavu, kdy se náš syn dostal do silné opozice vůči nám rodičům a byl v tom podporován průvodcem. To je podle nás zásadní problém, aby dítě získalo pocit, že má od učitele (průvodce) podporu ve svých sporech s rodiči.

Průvodci mají být v souladu s rodiči a nemohou se stavět mezi rodiče a dítě, v tomto jsme panem Skýpalou zajedno a je nám líto, pokud mají jako rodiče pocit, že jsme usilovali o opak. Viz ale též 19a.

30. Jedním z takových témat byla matematika: uvedli jsme, že jsme domů koupili pracovní sešity běžné základní školy a syn si počítá příklady z ní.

Pro děti je neobyčejně problematické, pokud škola a rodiče nepracují ve shodě. Škola se ovšem v principiálních věcech nemůže přizpůsobovat rodičům. ScioŠkoly přistupují k dětem individuálně a normování podle ročníků, jak je uplatňuje klasická škola (ve 3. třídě vyjmenovaná slova, věta a souvětí, slovesa, ve 4. třídě: zaokrouhlování, čísla nad 10 000) pokládáme za nesprávné a pro mnohé děti za škodlivé. Stejně jako nutit dítě chodit dřív, než má zralý pohybový aparát (viz třeba studie polské psycholožky Edyty Kolczinské). Je proto správné a žádoucí, aby rodiče, kteří chtějí klasický systém respektovat, do ScioŠkol své děti

nedávali, a pokud se to stane, aby je převedli na jinou školu. Dělat doma něco jiného, než se děje ve škole, dětem rozhodně neprospívá. Viz též **27**

31. Pokud se zajímáte o školství, pak možná víte, že ministerstvo nechce povolovat další soukromé školy. Ale ScioŠkola chce otevírat další školy v dalších městech. V rámci této politické situace ScioŠkola vymyslela určitou věc a musím uznat, že nápad to byl chytrý — pozvat školní inspekci.

Hlavní důvod pozvání ČSI spočívá v tom, že po úspěšné inspekci se státní dotace zvyšují z 60 % na 100 % normativu. Všechny soukromé školy se proto snaží pozvat ČSI již v prvním roce. Musíme dbát, aby i tohle rodiče věděli. Zprávy ČSI ze ScioŠkol jsou k dispozici např. zde. Povolování resp. nepovolování dalších ScioŠkol nemá, pravda poněkud překvapivě, s kvalitou či pojetím výuky nic společného.

32. Pomiňme fakt, že průvodci před dětmi o inspekci hovořili jako o infekci a tudíž ji před očima dětí a priori shazovali. Špatné hlavně bylo to, že si škola s dětmi domluvila, co budou a naopak co nebudou během inspekce dělat. Děti se najednou učily po ročnících, i když tomu tak normálně není. Děti nesměly volně chodit do ředitelny, i když tam jinak běžně chodí.

33. Takovou výchovu k pokrytectví pochopitelně považují za základní morální selhání ScioŠkoly.

Zde je zřejmé, že pan Skýpala měl nepřesné informace. Inspekce je pro každou ScioŠkolu výzvou, nikoli strašákem, nebo směšností.

Zpráva od vedení školy: Děti škola nenaváděla k žádné lži, učili a prováděli jsme standardně. Samozřejmě před inspekci vznikaly mezi dětmi pověsti a koloval i vtip o tom, že přijde "infekce". To podpořil i obraz inspekce ve filmu Summerhill, který viděla většina dětí. Nervozita byla (především mezi dětmi), ale žádné Potěmkinovy vesnice neprobíhaly. Ve skutečnosti probíhala návštěva inspekce velmi poklidně, na závěr návštěvy pan hlavní inspektor poděkoval za možnost být mezi námi, dal nám slovní zpětnou vazbu a jeho projev byl odměněn potleskem celého shromáždění. Do ředitelny děti nemohly, neb tam pracovala inspekce, která není na vpády děti zvyklá.

34. Odpolední klub již bude jen pro děti do čtvrté třídy, na což má škola určitě právo, akorát tím padá jeden z benefitů, který jsme my na škole viděli.

Na základě dohody vedení školy se zřizovatelem bude i nadále odpolední klub přístupný všem dětem.

35. vše musí být naprosto odlišné od tradičního školství a vše z tradičního školství je špatně. Vše musí být jinak.

Na tradičním školství jistě není všechno špatně. Dosavadní zkušenost ovšem ukazuje, že mnohé věci, které pokládáme za zcela jisté, správné a osvědčené v tradičním školství, správné nejsou. Ještě v 60. létech musely děti sedět s rukama za zády, všichni to pokládali za správné o osvědčené. Dnes víme že, že to neprospívá, či dokonce brání procesu učení a nikdo se nediví, že se děti „válí po zemi“. My bohužel nevíme, co jsou dnešní „ruce za zády“ a kritické zvažování našich postupů, patří k základům fungování ScioŠkol. Více zde <http://blog.aktualne.cz/blogy/ondrej-steffl.php?itemid=28207>

36. A ať už je škola jakákoliv, tradiční nebo alternativní, měla by také smysluplně dovést žáka ke střední škole; což se obáváme, že ScioŠkola naprosto ignoruje.

ScioŠkola to neignoruje, jen pokládáme za zbytečné řešit to šest či dokonce devět let dopředu. Příjímácké zkoušky na střední školy jsou pouhými testy, které mohou zkoušet jen úzkou část učiva. Děti se na ně umějí připravit během několika měsíců, ostatně stejně jako na klasické škole, kde se k tomu organizují doučovací kurzy. Děti ze ScioŠkol to rozhodně umět budou. Kromě toho, s výjimkou prestižních gymnázií v Parze a Brně, berou střední

školy včetně gymnázií prakticky každého. Více k tomu <https://www.scio.cz/download/Scioskola/SCIO-FAQ.pdf>, Dostanou se děti na střední školu?

Pravda ovšem je, že přijímací zkoušky na víceletá gymnázia skutečně ignorujeme. ScioŠkola rozhodně není přípravou na víceleté gymnázium. A rodiče, kteří mají takový plán, by si měli raději vybrat jinou školu.

37a. Věříme, že de-facto jeden zameškaný rok matematiky a češtiny se synem docela rychle doženeme. Kdybychom ale na škole pokračovali dalších pět let, pak by to u přijímacích zkoušek a také při studiu na střední škole byl dosti problém, dohnat rozumně rychle šest let by asi nebylo možné.

Ano, děti jistě doženou rok, Doženou i mnohem víc, mají-li děti vnitřní motivaci a chtějí. Naučí se za rok víc než pod tlakem za deset let. V roce 1929 to zkoušel L. P. Bénézet, za rok děti dohnaly šest let v matematice. <https://www.youtube.com/watch?v=vBjQAeJIa30>, od času 40:45 to pěkně ilustruje. Něco velmi podobného jsme viděli i při osobní návštěvě ve svobodné škole v holandském Soestu (škola De Ruimte, česky Prostor, <http://www.deruimtesoest.nl/>). Více viz <http://blog.aktualne.cz/blogy/ondrej-steffl.php?itemid=28185>.

37b. text průvodce, který našeho syna učil českému jazyku a tudíž je i podepsaný pod hodnocením českého jazyka na vysvědčení, obsahuje gramatické chyby.

Nechci to hájit, je to jistě chyba. Nemyslím ale, že z neznalosti, to by u češtináře bylo opravdu vážné, ale z nepozornosti. Provést důsledné jazykové korektury 60 vysvědčení je mnoho hodin práce. Dáváme přednost tomu, aby se průvodci věnovali dětem.

38. Mállokterí z rodičů si sami ověřovali, jestli dítě nějaké znalosti skutečně má — ty, které se ve škole učilo.

Koncept ScioŠkoly nepředpokládá, že by děti uměly vše, co se učily. Tak je postavena tradiční škola, ne každý si ovšem všímá, že to nefunguje. Z toho, co se děti učí v klasické škole, umí něco do příštího zkoušení, rok poté už umí zpravidla velmi, velmi málo. (více viz <http://blog.aktualne.cz/blogy/ondrej-steffl.php?itemid=28336>). Rodiče, kteří mají záměr kontrolovat, zda dítě umí, co si oni myslí, že by zrovna mělo umět, by do Scio školy své děti dávat neměly. Objevili se i rodiče, kteří zjištěné nedostatky začali děti sami doučovat. Takové dva odlišné přístupy - ve škole jinak než doma - dětem rozhodně neprospívají. Viz 30.

39a. Ale podle našeho názoru není smyslem školy, aby do ní dítě rádo chodilo — ve skutečnosti škola má hlavně žáka připravovat na budoucí život.

Příčinou rozdílných názorů mohou být rozdílné informace nebo rozdílný hodnotový rámec. Rozdíly v informacích lze snadno vyřešit. Jak vidno z předchozího, i zde toho ScioŠkoly mohou hodně zlepšit. Mrzí nás, že se pan Skýpala nebyl podívat, co skutečně ve škole děje. Informace, které rodiče mají od dětí, totiž zpravidla umějí zařadit jen do svých zkušeností o škole. A protože se ve ScioŠkolách skutečně dějí mnohé věci jinak, tak jim mnohé může uniknout. Níže připojuji dopis jiného rodiče, který měl některé podobné výhrady, i když zdaleka ne tak vyhraněné, jako pan Skýpala. Naše poučení je, že do smluv dáme podmínku, že rodiče, kteří nechtějí na ScioŠkole pokračovat budou mít návštěvu školy povinnou.

Nicméně je jasné, že zde rozdíly názorech na cíle a smysl vzdělávání pana Skýpaly a ScioŠkol jsou velké, a pokládáme za správné, že se rozhodl dát dítě do školy, která je s jeho představami ve větším souladu.

39b Je snadné udělat teď dítě šťastné, obzvláště když dítě nebude mít žádné povinnosti.

Smyslem vzdělávání podle ScioŠkol není udělat dítě šťastné, my věříme, že dítě bude šťastné, když se bude s vnitřní motivací učit, a když bude (s vnitřní motivací) překonávat překážky a plnit povinnosti. To zní pěkně, že ;-)) a možná by to takto vyhovovalo i panu Skýpalovi. Rozdíl je ovšem zdá se mi, v tom, že my jsme přesvědčení, že vnitřní motivaci děti

musí hledat, a to vyžaduje čas (u některých dětí hodiny, u jiných roky) a že překonávání překážek a plnění povinností se děti naučí mnohem spíše tehdy, když si překážky sami vyberou a povinnosti samy přijmou. A nejen vyžaduje čas, ale je třeba počítat i s tím, že si občas vyberou i něco úplně jiného, než si my dospělí představujeme.

Zdravím, Jirko,

A dle dohody se konečně dostávám k sepsání dojmů ze stráveného dne ve ScioŠkole. No je to trochu skoro reportáž.

Pokud byste chtěl níže uvedené distribuovat či uveřejnit dále, nemám s tím žádný problém, resp. své dojmy budu takto rovnou formulovat.

Ve čtvrtek 8. prosince jsem využil ScioŠkolou často zmiňované nabídky zúčastnit se výuky. Přiznám se, že důvodem byly i často různorodé informace či zkušenosti kolující na sociálních sítích. Přiznám se, že ke ScioŠkole jsme po prvním roce zkušenosti začali být jako rodiče dokonce mírně skeptičtí. Naše dcera chodí do druhé třídy a příští školní rok by měl do první třídy nastoupit její mladší bratr. Osobní zkušenost bude tedy nejlepší, říkal jsem si. Napsal jsem tedy večer den před plánovanou návštěvou řediteli sms. Snad to nepůsobilo, jako přepadová kontrola. Druhý den ráno se před školou ke mně hned hlásí učitel Lukáš. O mé návštěvě už ví. Informace se tedy šíří rychle.

První, co mě po příchodu do tříd překvapí je klid, který ve škole ráno panuje. A není to jen tím, že většina dětí využívá "mobilového okna". První a druhý stupeň je jednak po celé dopoledne oddělen a tráví čas ve svých křídlech napravo a nalevo od schodiště. Zejména se ale děti připravují na výuku či se chlubí podklady či nápady na projekty. Mě se střídavě ujímají průvodci, dostanu i ranní kafe.

Brzy začíná výuka. Děti jsou rozděleny do skupinek v rámci dvou místností. Větší skupině se věnují dva průvodci menší jeden. Na cca 9 dětí připadá průvodce. Je vidět, že děti jsou zvyklé na partnerské a bezpečné prostředí, nadšeně se hlásí, nebojí se nesprávných odpovědí. Hrají se hry na šibenici (hádání slova dle písmen), trénují se písmena v písance. Pak se děti při kytarě učí novou písničku, vánoční koledu. Na průvodkyni Janě a průvodci Lukášovi děti doslova visí. Zároveň vůči nim mají velký respekt a poslouchají.

Nenápadně se přesouvám po škole. Když se blížím do otevřené třídy/auly stávám se svědkem, kdy průvodkyně Jana promlouvá starším dětem do duše. Projekt Samorost (samostatně si vymyslí a realizují projekt) je totiž výzvou a Jana dětem domlouvá, že jedou na 10 % plynu, ale mají na víc. Děti konstruktivně přispívají do diskuse. Nechci rušit a tak se přesouvám do vedlejší třídy.

Za zavřenými dveřmi mě jako dnes již poněkolikáté zaráží ticho. Děti si něco počítají. Ten absolutní klid mě po pár minutách tak šokuje, až se nakonec zeptám průvodkyně, jestli se snad nepíše písemka. Odpověď mě uklidní, je tomu tak.

Mezitím o kus dál větší děti pracují na Samorostu. Jirka Hokeš mi po ránu zmiňoval, že někteří se rozhodli trochu programovat. Realita ale předčí očekávání. Několik skupinek dětí sedí u notebooků a píšou příkazy v Céčku. Z notebooku koukají dráty vedoucí do destičky s procesory, která je dále propojena s větráky, zemněním, světélky či motorky. Cílem jedné skupiny je například naprogramovat motor tak, aby o vánočních svátcích dvakrát denně na minutu spustil pásový podavač, který bude krmit rybičky v akváriu. Edison i Tesla by záviděli.

Vracím se do křídla prvního stupně. Část dětí se chystá do OC Chodov, natáčet videoklip.

Potvrzují si předem detailní instrukce, jak vše proběhne. Bude se totiž točit přímo v obchodech. Piluje se scénář, kontrolují se kostýmy. Děti chápou, že akce bude částečně reprezentovat je samotné a školu, a nemá skončit přivoláním ochranky.

Ve třídě naší dcery, kam se vracím, vrcholí lepení, barvení a popisování přáníček do domova důchodců, kam se děti další týden chystají. Pak má následovat výroba betlémů. Je neuvěřitelné, kolik toho děti za dopoledne stíhají. Společnou výstavku betlému uzavírá loutkové divadlo u jednoho z nich, průvodci si s dětmi vypráví v době adventu příběh o putování do Betléma. Zároveň se popisuje život ve starověku. Nakonec se opět s kytarou zpívá vánoční koleda.

A aby zpěvu nebylo málo, cestou na oběd u šaten v klubu zazní pár rifů od Nirvány, ale pak již školní kapela za účasti řady dětí cvičí píseň pro Vánoční školní trhy.

Všem rodičům jen doporučuji navštívit ScioŠkolu i v době výuky. Pro mě je to určitě škola, kam bych jako dítě rád sám chodil.

Ještě jednou děkuji

PS: U řady známých/rodičů jsem viděl používat školní aplikaci Edupage. Zdá se výrazně lepší než Edookit.

Jiří H

Ahoj a dobrý den,

chtěl jsem napsat hned po skončení školního roku, ale různé dovolené a další aktivity mě poněkud zdržely, proto se ozývám až teď.

Vážení a milí, vážené a milé, průvodci, průvodkyně a všichni ostatní v olomoucké SCIO škole. Chtěl bych vám za sebe i za naše děti moc poděkovat za první společně strávený rok ve SCIO škole. Velmi obdivuju vaši energii, nadšení, připravenost k sebereflexi a místy i nezbytnou dávku trpělivosti, s níž jste ten první přetěžký rok zvládali.

Zcela jasně vidím efekt SCIO školy především na Vávrovi. Ten byl extrémně nadaný od malička a až do šesti let se velmi rychle rozvíjel. Pak - přestože byl v té elitní třídě na Hálkovce - se jeho vývoj na dva roky zastavil, protože se nudil ve škole a v družině a pak doma ještě dělal zcela zbytečné úkoly, neodpovídající jeho úrovni. Důsledkem bylo vedle zastavení jeho vývoje též pohrdání školou a odpor k ní. Ve SCIO škole nejen že se rozběhl zas dopředu z hlediska znalostí, ale - a to snad především - došlo k významnému posunu jeho osobnostních vlastností (což je sféra, o kterou se běžná škola moc nezajímá), včetně pokroku v sociálních dovednostech, ve kterých díky svým zájmům a introvertní povaze zrovna nevyniká. No a především se zase začal do školy těšit.

U Majdy je to trochu jednodušší, ta si dokáže poradit v libovolném prostředí - ale i pro ni je SCIO škola skvělý zážitek.

Je mi jasné, že tento rok byl ve značné míře experimentem (ale to budou i ty další a za sebe si myslím, že je to dobře, pokud vám i nám zůstane ochota a schopnost provádět sebehodnocení a sebekorekce). Různé změny, k nimž v průběhu roku docházelo, bych vůbec nevnímal jako slabinu či chybu - ale naopak jako sílu a praktickou ukázkou toho, co odpovídá základním idejím SCIO školy: za první - nic není ideální, vždy a všude jsou chyby a my se jich nebojíme a umíme si z nich vzít ponaučení; a za druhé - chceme vychovávat děti k tomu, aby uměli reagovat na změny, aby nepodléhaly rigidním vzorcům chování, a tak i my se nebojíme změn, když jsou potřeba. Takto to chápou, a proto vidím všechny změny a posuny, k nimž

došlo, jako pozitivní. Důležité je, že to, co se nemění, jsou zásadní principy a teze, na nichž systém SCIO škol stojí.

Tož tak. Ještě jednou vám všem díky za ten první rok a přeju hodně sil, trpělivosti a humoru do roků dalších.

Jirka Kubíček

Roční zkušenost se ScioŠkolou aneb cesta tam a zase zpátky

Rubrika: [Jen tak](#) — 7. 7. 2017

1. Naše dítě jeden rok navštěvovalo soukromou ScioŠkolu v Olomouci. Po tomto roce ho vracíme do běžné základní školy. Ne, nejsme s našim státním školstvím spokojeni, to ani náhodou. Ale pokus se ScioŠkolou nám připadá jako z jednoho extrému do úplně opačného extrému – a to jak v obsahu, tak v přístupu. A každý extrém je špatně. Navíc, má-li naše dítě po základní škole pokračovat na státní střední škole, pak opačný extrém v podobě ScioŠkoly je horší variantou.

A nyní podrobněji, včetně konkrétních záležitostí:

▪ **Jak jsme přišli ke ScioŠkole**

2. Celé to začalo nespokojeností se základní školou, kterou náš syn navštěvoval. Nechápejte to špatně, syn neměl žádný problém s prospěchem, měl samé jedničky. Ale na jedné straně dostal od třetí třídy novou učitelku, s jejímiž postupy jsme absolutně nesouhlasili. Mladá bezdětná nána se vzhledem Marfuši z Mrazíka výrazně upřednostňovala poslušné holčičky, které udělaly vše přesně tak, jak jim bylo řečeno. A všichni kluci byli a priori zlobidla, bez výjimky. Mělo to až takové extrémy, že při třídní besídce radila svým žačkám (třet'áčkám na základní škole), jak se namalovat, kdežto přicházející žáky-kluky ze své třídy ani nepozdravila.

3. Na druhé straně pak silně pochybujeme o stávajícím školském systému, který je silně zaměřen na znalosti a na takzvané hard-skills. Měkké dovednosti se ve stávajících školách naprosto neučí, nepodporují. Příklad: školní výuka je silně individualisticky zaměřená, spolupráce se nepodporuje. Dokonce bych řekl, že standardní škola učí nespolečnosti. Vnímáme, jak zásadně se současné školství liší od praxe, kdy schopnost spolupráce, schopnost komunikace, schopnost vyjít s lidmi různé úrovně je zásadně důležitá. Navíc v praxi se málokdy píší písemky, ale často se dělají déletrvající projekty, které musí mít nějaký prezentovatelný a obhajitelný výsledek. S ničím takovým se ve standardním školství nepracuje.

4. K tomu přičtete, že náš syn není úplně standardní, zajímá se hodně o hudbu a umění vůbec, má v tom úspěchy, z předmětů mu jde

matematika, naopak nic moc tělocvik. S mnohými chlapci si nemá co říct, typické klučičí zájmy jako fotbal jdou úplně mimo něj. Z toho si asi dokážete představit, jak se cítí v běžném kolektivu – a to byl další důvod k hledání alternativy k běžné škole.

5. Ve školním roce 2016/17 společnost Scio otevírala v Olomouci soukromou školu ScioŠkola, která měla nabídnout alternativní vzdělávací program a tak jsme se o to začali zajímat. Prezentovaná náplň velmi rezonovala s našimi představami vzdělání – spolupráce v různorodých skupinách (ne výhradně v jednom ročníku), výuka založená na projektech. Výše školného byla v rámci toho, co jsme byli ochotni dát (4 tisíce měsíčně) a tak jsme šli se synem na „přijímačky“. Tam jsme velmi rychle pochopili, že ty přijímačky nejsou ani tak testem dítěte, ale jsou hlavně testem rodičů – pokud se při asi půlhodinovém rozhovoru ukázalo, že někteří rodiče hledají sice jinou školu, ale vzdělávání by mělo mít formu blízkou standardnímu školství, pak jejich dítě přijato nebylo. Naše představa ale byla od standardního školství odlišná a syn přijat byl.

6. Za důležité považuji uvést, že jsme se s vedením školy bavili velmi konkrétně a byl nám slíben následující přístup: předměty čeština, matematika a angličtina poběží ve škole standardně, protože to tak vyžaduje všeobecný vzdělávací plán definovaný ministerstvem školství. Zbylá výuka naproti tomu nebude rozdělena na tradiční předměty, ale namísto toho bude každé 3-4 týdny vypsáno několik projektů, napříč předměty, děti se vždy do dvou z nich přihlásí a budou je dělat ve skupinách, napříč ročníky; na konci projektu bude skupina (projektový tým) prezentovat svou práci a výsledek, kterého dosáhla, načež budou vypsány nové projekty. Tento princip školy se nám líbil a tak jsme si plácli.

▪ **Začátek v ScioŠkole**

7. A tak náš syn 1. září nastoupil do úplně nové ScioŠkoly. Bylo nám jasné, že škola se bude nějakou dobu formovat a tak jsme škole dali důvěru a několik měsíců naprosto neřešili, jak to chodí. Jen jsme to se zájmem pozorovali.

8. Děti se ve škole rozdělily do takzvaných kolejí, které byly čtyři. Pokud znáte Harryho Pottera, pak tušíte – v koleji jsou děti různých ročníků a utvoří nějakou skupinu, která má spolu držet celou dobu (ne jen jeden ročník, ale celé studium). Kolej má navíc dospělého vedoucího, s kterým děti mohou řešit své věci.

9. Škola začíná vyučování o půl deváté a končí o půl třetí. Po vyučování ve škole fungoval klub, něco jako družina. Zde jsme vnímali velký benefit v tom, že klub byl otevřený bez věkového omezení – v běžných školních družinách mohou být děti do maximálně třetí třídy.

10. Olomoucká Scioškola má kapacitu 80 dětí, nicméně byl to nový projekt a tak do školy nastoupilo jen 40 dětí. Je ovšem potřeba doplnit, že další děti přibývaly v průběhu školního roku, tak jak se informace o škole šířily městem. Nevím přesně, s kolika dětmi Scioškola zakončila školní rok, ale bylo to výrazně více než počátečních 40.

11. Ve Scioškole se dospělým neříká učitelé, ale průvodci. Příběh za tím je ten, že na rozdíl od učitelů, kteří žákům předávají učivo, tak průvodci je mají vést vzděláváním a učivo nemá být dětem tlačeno. No, jde jen o terminologii, důležité je, jestli to funguje nebo ne.

12. Vzhledem k tomu, kolik bylo ve škole dětí a kolik průvodců, tak výuka standardních předmětů probíhala tak, že byly vždy dva ročníky spojeny – první třída s druhou, třetí se čtvrtou, pátá s šestou.

13. Ve Scioškole se nedávají domácí úkoly, s čímž jsme vysoce souhlasili. Jednak čas od půl deváté do půl třetí je mnohem delší než v běžné škole, takže proč ještě dávat dětem další práci, jednak jsme již dříve často řešili problémy, kdy se kvůli jiným povinnostem na psaní domácích úkolů dostalo až o půl osmé večer, kdy je dítě unavené a nedokáže se plně soustředit. Existují také výzkumy z Anglie, kdy polovina dětí dostávala domácí úkoly a polovina ne – a výsledky ukázaly, že domácí úkoly nemají žádný vliv na to, jestli dítě látku umí nebo ne. Takže neexistenci domácích úkolů jsme vnímali jako jednoznačné plus, čas s dítětem doma chceme věnovat jiným aktivitám než dalšímu drcení školní výuky.

14. Podobně se ve Scioškole nedávají známky, ale slovní hodnocení. Opět, s tím v principu souhlasíme, protože slovní hodnocení může poskytnout rodiči mnohem lepší informaci než jedna číslice napsaná červenou barvou.

▪ **Začínáme být nespokojeni**

15. Jak jsem uváděl, rozhodli jsme se dát Scioškole čas hájení a myslíme si, že štedrý. Celé první pololetí jsme neřešili obsah výuky a podobně. Chtěli jsme, aby si noví průvodci a nové děti zvykli na sebe navzájem, na úplně nový princip výuky a školy vůbec. Byla to pro všechny zúčastněné úplně nová věc, neměli v tom žádnou dosavadní zkušenost, a tudíž pozvolnější start byl přirozený. Pokud by koncept Scioškoly byl správný, pak by logicky křivka šla zpočátku pomaleji, ale později naopak rychleji než v tradičním školství.

16. Po půl roce jsme si ovšem řekli, že je zapotřebí se začít zajímat, co škola našemu dítěti dává. Je zapotřebí zdůraznit, že vyučování na Scioškole zastává jiné metody. Například matematika je vyučována tzv. Hejného metodou. Na ni najdete na internetu jak chvalozpěvy, tak kritiky. My jsme si řekli, že to vezmeme racionálně, nebudeme se zaměřovat na samotnou metodu, ale na výsledek. Pokud dítě umí to

učivo, kterému se učilo, konkrétně umí ho použít a výpočet skončí správným výsledkem, pak je metoda v pořádku.

17. Jenže to se ukázalo jako kámen úrazu. Náš syn se například v určitý moment ve škole učil násobení víceciferných čísel. Ne tradičním psaním pod sebe, ale učili se postupně čtyři alternativní metody – čínsky, indicky a ještě dvě další. Což by bylo úplně jedno, jakou metodou to vypočítá, jenže... když jsme mu doma dali příklad, aby ho tedy spočítal, tak to nedokázal. Buď měl špatně výsledek, a nebo se dokonce zastavil v polovině a nevěděl jak dál. Nespočítal správně ani jedno jediné zadání.

18. Možná si vzpomenete na začátek článku, kdy jsem psal, že našeho syna na běžné základce matematiky bavila. A taky ano – když jsme mu dali vynásobit dvě víceciferná čísla a on to počítal z hlavy, pak to měl vždy dobře. Ale jakmile používal to, co se učili ve škole, tak byl naopak výsledek pokaždé špatně. Paradox, vidíte?

19. A nebylo to jen v matematice. Jednou zůstal z určitého důvodu doma a domluvil se ve škole, že místo toho napíše o dané věci pár vět. Nejen, že přimět ho k tomu, aby domluvu splnil, nám zabralo docela dost úsilí a bylo to až po pár dnech zpoždění, ale když jsme pak uviděli výsledek, tak jsme se zhrozili. Úprava písma strašná (a to z psaní nosil dříve jedničky a psal hezky) a obrovské množství chyb i v tom, co bral na běžné základce ve druhé a třetí třídě. Následovně jsme zjistili, že ve ScioŠkole děti skoro nic nepíší. Skoro vůbec nic. Korunu to dostalo, když pak jel na hudební soutěž a na registraci se měl podepsat – a on zaváhal, jaké určité písmeno se v jeho jméně píše. V tu chvíli jsme si uvědomili, že to se běžnému školákovi nestane, vždyť se podepisuje na každou písemku, kterou ve škole píše. Jenže ve ScioŠkole žádné testy nejsou, dítě se nikdy nemá potřebu podepsat a pak to neumí ani tehdy, když je to zapotřebí.

20. Ukázalo se, že děti ve čtvrté třídě mají ve ScioŠkole jednu hodinu češtiny týdně a dvě hodiny matematiky. Ano, takto málo. Na běžné základní škole je to u češtiny sedm hodin týdně. Nemyslíme si, že je skutečně až tak velké kvantum zapotřebí, ale jedna hodina je naopak tak žalostně málo, že se to na výsledku musí podepsat; a také se nám to potvrdilo.

21. Když náš syn do ScioŠkoly nastupoval, tak jsme jako jedno pozitivum brali, že by mu to mohlo výrazně pomoci ve výuce angličtiny – jedním z průvodců je totiž rodilý mluvčí. Jenže ani to se nestalo: rodilý mluvčí mimo hodiny angličtiny s dětmi mluví česky a našeho syna on z angličtiny neměl. Takže ani zde jsme neviděli žádný přínos. Abych byl férový, pak uvedu, že zmíněný rodilý mluvčí mi jinak připadá asi jako nejlepší průvodce (přinejmenším z průvodců-chlapů), akorát v angličtině to přínos nemělo.

22. Toto vše nás velmi zklamalo, obzvláště vzhledem k tomu, že nám při nástupu slibovali, že právě předměty čeština, matematika a angličtina poběží víceméně standardně jako na tradiční škole. To, že zbytek vyučování nebude kopírovat běžnou školu, naopak bude mít formu projektů, zadání jdoucí napříč předměty a práce ve skupinách, to se nám líbilo. Ale češtinu, matematiku a angličtinu považujeme za základ, nehledě na to, že čeština a matematika jsou to, na čem stojí přijímačky na střední školy.

23. Co se týká projektů, byly tam některé skutečně pěkné. To ano. Obrovský šok pro nás ovšem přišel před koncem školního roku, když nám náš syn sdělil, že se přihlásil do projektu nazvaného Měníme svět, v němž budou psát dopis Miloši Zemanovi, jak jsou nespokojeni s jeho vládnutím. Co to proboha má být? Osobně vůbec nejsem Zemanův příznivce a jeho způsob prezidentování považuji za ostudu a hanbu... ale tahání desetiletých dětí do politiky, co ty o tom vědí? Mohou mít vlastní úsudek? Ani náhodou, udělají jen to, co zaslechnou od některého dospělého, ať už rodiče, učitele nebo někoho jiného. Zásadně nesouhlasím s takovým tématem školního projektu. Bohužel to nebyl ojedinělý případ, za pár týdnů jely děti v rámci školy do blízké vesnice sbírat podpisy na petici proti kácení starého stromu na čísi soukromé zahradě. Opět, to se dětem lehce nakuká, někdo chce pokácet strom, je tudíž špatný... ale ve skutečnosti ty děti o tom nic nevědí, dokonce ani jedno z nich v té vesnici nebydlí. Jedná se o politizování základní školy a to je podle nás naprosto nepřijatelné.

▪ Učí děti nezodpovědnosti

24. Další naprosto zásadní věcí, která nám začala vadit, byla absolutní důvěra ve vnitřní motivaci dětí. Průvodci se v průběhu roku vyjádřili, že to je jejich filozofií a děti nebudou do ničeho nutit. Ale ono to mělo mnohem větší rozměr než „nutit.“ Naše představa byla, když děti dělají nějaký projekt, pak ten projekt má nějaký výsledek a oni si nakonec řeknou, co se jim podařilo, nakolik se přiblížili vytyčenému cíli a co s tím příště.

25. Ne, nic takového. Když dítě něco přestalo bavit, pak s tím mohlo kdykoliv seknout a škola neposkytla absolutně žádnou zpětnou vazbu, že když něco slíbím, nebo když se na něco upíšu, tak že to také udělám. Dokonce děti začaly pendlovat mezi projekty – začaly jeden projekt a když po týdnu zjistily, že je to nebaví, tak přešly na jiný. V tom novém projektu pochopitelně nebyly od začátku, na rozdíl od jiných dětí, což s sebou nese následky – jejich zapojení trvá déle, někdy už je práce tak rozplánována a najít díl pro někoho nového je problém. To se ale na ScioŠkole nijak neřešilo a děti nijak nepocítily, že přejít z jednoho projektu do druhého není úplně košer a měla by to být výjimečná věc.

26. Vnitřní motivace je sice úžasný koncept, ale zcela upřímně, vnitřní motivaci oplývá tak 20 procent dospělých. Natož u dětí, tam to procento nebude o nic vyšší. Nechat děti bez zpětné vazby, že se na něco vykašlat není v pořádku, spoléhat se jen na vnitřní motivaci, to podle mě neodpovídá realitě našeho světa. Ano, je skvělé, když ji někdo má. Ale to je menšina. Nehledě na to, že takto nefunguje ani reálný svět dospělých. Zkuste si v práci nějaký úkol nedokončit, že vás už nebaví... Bude to snad zaměstnavateli jedno?

27. Součástí ScioŠkoly je také absolutní odpor k jakýmkoliv testům (což je paradoxní u firmy Scio, která na testování vyrostla). Dítě tak prakticky nemá možnost se porovnat, zjistit, jak je na tom. A v důsledku se škola neúčastní ani žádných soutěží – zapomeňte na olympiády, ať už matematické, nebo jakékoliv jiné, na klokany, na Eurorebus. A opět, skutečný svět je podle mého názoru úplně jiný – srovnávání probíhá neustále. Samozřejmě ne skrze testy, ale srovnávání je principem konkurence. Škola má připravovat děti na skutečný život. Na jedné straně je podle mě nesmyslné, aby děti psaly každý týden diktát a dostaly z něj číslovku do žákovské, ale vůbec žádné srovnání se s jinými, to je zase opačný extrém.

28. Jak jsem uvedl výše, jako rodiče dostáváte o dítěti písemné hodnocení, primárně od vedoucího jeho koleje. A zde nastal další problém, jelikož vedoucí koleje, kterého dostal náš syn, byl absolutně nekritický. V žádném hodnocení, které jsme od něj dostali, nebyla ani jedna zmínka o tom, co synovi nejde, na co by se měl soustředit. Jen samá chvála, jak se zapojuje, jak mu vše jde. Ano, získali jsme pocit, že v daném ročníku čtvrté třídy ve škole nejspíš patří k nejlepším, jenže když měl spočítat příklad podle postupu, který se ve škole učili, tak to nedokázal. Pokud bychom slepě důvěřovali slovnímu hodnocení od průvodce, tak bychom na žádné nedostatky nepřišli.

29. Třídní schůzky ve ScioŠkole mají podobu tzv. tripartity: účastní se jí rodič, průvodce a dítě. To by obecně asi mohlo fungovat, ale bohužel s tímto průvodcem to dopadlo katastrofálně: pokud jsme na tripartitě uvedli něco, s čím jsme nebyli u syna úplně spokojeni, pak průvodce začal dítě okamžitě obhajovat. Bohužel to celé se logicky zvrtilo do stavu, kdy se náš syn dostal do silné opozice vůči nám rodičům a byl v tom podporován průvodcem. To je podle nás zásadní problém, aby dítě získalo pocit, že má od učitele (průvodce) podporu ve svých sporech s rodiči. Jedním z takových témat byla matematika: uvedli jsme, že jsme domů koupili pracovní sešity běžné základní školy a syn si počítá příklady z ní. Z toho byl obrovský spor, že se ve ScioŠkole učí Hejným, že standardní matematika je špatně a ať si teda koupíme sešity Hejného, ale ať rozhodně nepoužíváme standardní učení matematiky – a syn byl u toho;

od té chvíle přimět ho k tomu, aby ze sešitu běžné školy spočítal nějaký příklad, bylo prakticky nemožné.

30. Ve skutečnosti se domníváme, že tento průvodce by asi byl skvělým volnočasovým vedoucím družiny – měl spoustu nápadů, byl velmi kreativní a podobně. Ale nejedná se o dobrého učitele, ze všech dospělých ve škole má nejslabší smysl pro zodpovědnost, právě jemu nijak nevadí, jestli se nějaký úkol dodělá nebo ne atd. Mimochodem, tento průvodce nám každý týden posílal program na příští týden, včetně toho, co si děti mají připravit nebo přinést. To je dobré, až na to, že ten mail přicházel v neděli ve 22 hodin – a vzhledem k tomu, že s manželkou oba vstáváme dosti brzy do práce, tak není vůbec výjimečné, když v deset večer už usínáme.

31. Na závěr této kapitoly jsem si nechal perličku. Pokud se zajímáte o školství, pak možná víte, že ministerstvo nechce povolovat další soukromé školy. Ale ScioŠkola chce otevírat další školy v dalších městech. V rámci této politické situace ScioŠkola vymyslela určitou věc a musím uznat, že nápad to byl chytrý – pozvat školní inspekci. A ukázat inspekci, že vše je v pořádku, inspekce bude spokojená a bude se těžko argumentovat, proč další ScioŠkoly neotevřít.

32. Nápad dobrý, jenže realizace naprosto strašná. Pomiňme fakt, že průvodci před dětmi o inspekci hovořili jako o infekci a tudíž ji před očima dětí a priori shazovali. Špatné hlavně bylo to, že si škola s dětmi domluvila, co budou a naopak co nebudou během inspekce dělat. Děti se najednou učily po ročnících, i když tomu tak normálně není. Děti nesměly volně chodit do ředitelny, i když tam jinak běžně chodí. A řada dalších takových pravidel. Samozřejmě s tím, že děti věděly, že je to kvůli inspekci a až ta odejde, tak že bude zase vše jako dříve.

33. Ve výsledku tedy ScioŠkola učí děti podvádět a stavět Potěmkinovské vesnice. Když má přijet kontrola, pak se natře tráva na zeleno (obrazně) a věci se dělají tak, jak mají být. A až kontrola odjede, tak se to zase zruší. Takovou výchovu k pokrytectví pochopitelně považuji za základní morální selhání ScioŠkoly.

▪ **Rok stačil, víc riskovat nebudeme**

34. Na konci roku se uskutečnila schůzka s rodiči, kde byly prezentovány změny, které budou platné od září. Odpolední klub již bude jen pro děti do čtvrté třídy, na což má škola určitě právo, akorát tím padá jeden z benefitů, který jsme my na škole viděli. Z vyjádření průvodců vyplývá, že se nadále chtějí spoléhat na vnitřní motivaci dětí, věří, že všechny děti se v některém okamžiku plně zapojí. A něco jako kontrola toho, co se dítě naučilo (ať již skrz test nebo jakoukoliv jinou formou) absolutně

nepřipadá do úvahy. Člověku to skoro připadá až jako náboženství, jako sekta, která opačný postup není ochotna ani zkusit.

35. Už dříve jsme uvažovali o tom, jestli se ScioŠkolou skončit, nicméně tato schůzka byla okamžikem zlomu, kdy jsme se tak definitivně rozhodli. Od příštího školního roku vrátíme syna na běžnou základní školu (jinou než tu, z které odešel). Vůbec si nemyslíme, že běžná škola a běžná výuka jsou nějak super, to v žádném případě. Ale přišlo nám, že cesta, kterou se vydala ScioŠkola, je extrém přesně na opačné straně – vše musí být naprosto odlišné od tradičního školství a vše z tradičního školství je špatně. Vše musí být jinak. My si myslíme, že na tradičním školství je hodně špatně, ale určitě ne vše.

36. Ať už je škola jakákoliv, tradiční nebo alternativní, měla by také smysluplně dovést žáka ke střední škole; což se obáváme, že ScioŠkola naprosto ignoruje. Věříme, že de-facto jeden zameškaný rok matematiky a češtiny se synem docela rychle doženeme. Kdybychom ale na škole pokračovali dalších pět let, pak by to u přijímacích zkoušek a také při studiu na střední škole byl dosti problém, dohnat rozumně rychle šest let by asi nebylo možné.

37. Těch slabých míst ScioŠkoly bylo samozřejmě ještě mnohem více, ale nehodlám se zde rozepisovat o úplně všech. Doplním ale ještě zmínku o vysvědčení, které (jak lze očekávat) nemá podobu známek, ale psaného textu; zde je až absurdní, když text průvodce, který našeho syna učil českému jazyku a tudíž je i podepsaný pod hodnocením českého jazyka na vysvědčení, obsahuje gramatické chyby.

38. Ke konci roku jsme se také několikrát pustili do diskuzí s jinými rodiči, kteří mají děti ve ScioŠkole. Ukázalo se, že řada rodičů po rozhovorech s námi znejistěla, dávali škole přílišnou důvěru a naprosto se spoléhali na to, jaké vyjádření o jejich dětech poskytovali průvodci – viz problém s naprosto nekritickým hodnocením průvodce viz výše. Málokterí z rodičů si sami ověřovali, jestli dítě nějaké znalosti skutečně má – ty, které se ve škole učilo.

39. Mnoho rodičů také argumentuje tím, že jejich děti jsou ve ScioŠkole šťastné a rády do ní chodí. Na rozdíl od tradiční školy. Což určitě platí, i našeho syna ScioŠkola bavila a rád do ní chodil. Ale podle našeho názoru není smyslem školy, aby do ní dítě rádo chodilo – ve skutečnosti škola má hlavně žáka připravovat na budoucí život. Je snadné udělat teď dítě šťastné, obzvláště když dítě nebude mít žádné povinnosti. Bohužel ve výsledku máme pocit, že ScioŠkola připomíná nejvíce letní tábor, akorát namísto dvou týdnů trvá deset měsíců za rok. Letní tábor ovšem není dostatečnou přípravou ani na studium střední školy, ani na běžný život.

40. Z celé této zkušenosti se ScioŠkolou jsme hlavně zklamaní. Věříme, že současné tradiční školství potřebuje alternativy a potřebuje učit dovednosti, které dnes neučí vůbec – komunikaci, spolupráci a další soft-skills. To ovšem neznamená, že můžeme naprosto zahodit takové věci jako je smysl pro povinnost a schopnost úspěšně použít postupy, které jsme se ve škole naučili.

41. Upozorňuji, že výše popsaná zkušenost platí pro olomouckou ScioŠkolu. Nemáme zkušenosti s ostatními ScioŠkolami v naší zemi a tudíž jejich přístup nemusí nutně být stejný, nevím.